

Egy egyedi arcot könnyebb megtalálni, mint még különlegesebben lefotózni

Vajon mitől válik valaki világbajnok fotóművésszé, a legjobbak közül is a legjobbá? Kell hozzá különleges látásmód és egyediség, tengernyi tehetség és elszántság, jókora adag szerencse és szorgalom, kíváncsiság, érzékenység és emberség, kalandvágy és vándorlási kedv. Az 1977-ben Marosvásárhelyen született, 2007-től Mosonmagyaróváron élő **Kerekes István** fotóművészen mindez megtalálható, meg még sok minden más is. A művész két egymást követő évben, 2023 után 2024-ben is elnyerte a Nemzetközi Fotóművészeti Szövetség (FIAP) legrangosabb elismerését, „A világ legjobb fotóművésze” (Best of the Best) címet. Szívesen mesélt nekünk fotográfusi pályájáról, reményeiről, szakmai terveiről, egyebekről.

– *Véleményed szerint mi szükségeltetik ahhoz, hogy egy fotográfus elnyerje „A világ legjobb fotóművésze” címet?*

– Ez egy óriási és nagyon összetett feladat. Emiatt nyilatkoztam több helyen is azt alapból, hogy ez a pályafutásom csúcsa. Ahhoz, hogy egy fotós elnyerje e címet, óriási merítési alapja kell hogy legyen mindenféle fotográfikából. Azt a 85 fényképet, amivel 2024-ben beneveztem a versenyre, az elmúlt 11-13 évben összegyűlt legjobb

Kerekes István az Euro Foto Art Nemzetközi Egyesület által szervezett nagyváradi kiállításán

minőségű fotóim közül válogattam ki. Ezekkel 2021 óta pályáztam. És abban az évben már sikerült a világranglistán a második helyre kerülnöm. A nagy álmom az volt, hogy hátha sikerül egyszer elérni azt, hogy megnyerjem. És ez 2023-ban sikerült, majd újból megtörtént a csoda, bár azt mondják, csodák nincsenek. Mindenesetre 2024-ben is sikerült a világranglista

első helyén végezzem az évet. Erről az örömhírről idén, május 4-én értesített a FIAP. Hogy mi kell mindehhez? Minőségi, egyedi látásmódú képek, olyan felvételek, amelyeket ha a zsűritagok meglátnak, a székhöz „ragadjanak”, és eszerint pontozzanak. Az egész fotós munkásságomnak az a lényege, hogy minél egyedibb képeket tudjak készíteni, és ez hatalmas munka, minden túlzás nélkül: kőkemény melő. És nem elhanyagolható tény, hogy több ezer fotós van, akik évente azért neveznek ezekre a versenyekre, hogy hátha nekik is sikerül nyerni.

– *Mit jelent számodra az az elismerés, hogy egymás után kétszer is elnyerted e rangos címet?*

– Ahogy a napok telnek, mind jobban és jobban érik bennem az érzés, hogy olyasmit sikerült elérnem, amit álmomban sem gondoltam volna. Ez fantasztikus érzés, fantasztikus presztízst jelent az elismerés, ha csupán abból indulunk ki, hogy jelenleg a világon mindösszesen kilenc fotóművésznek sikerült a Best of the Best in the World-öt, azaz a világbajnoki címet elnyernie. És ebből csak hárman vagyunk európaiak, egy francia, egy holland és jómagam magyarként. A többi hat ázsiai és dél-amerikai. És mind közül én vagyok a legfiatalabb. A kilencből pedig én vagyok az ötödik, akinek sikerült kétszer elnyernie ezt a címet. Három alkalommal még soha senki nem szerezte meg a világ legjobbja címet.

– *Milyen volt a mostani mezőny? Milyenek voltak a fotóstársak alkotásai?*

– 2012 óta rengeteg nemzetközi fotópályázaton veszek részt mint zsűritag vagy mint zsűrielnök. Miután megkaptam azon legmagasabb fokozatot, amit a Nemzetközi Fotóművészeti Szövetség

adhat egy fotóművésznek, világszinten sok felkérést kapok, hogy zsűrizzek. Manapság azonban már nagyon sokat visszamondok, mivel ezeken a versenyeken én inkább részt veszek, azaz versenyzek, minthogy zsűrizzek. Azt láttam a különféle megmérettetések során, hogy fantasztikus az a felhozatal, amit a fotósok zöme ezeken a pályázatokon benyújt és elindít. Ez pont olyan, akár egy sportverseny. Régebben sportoltam, úsztam, majd atletizáltam. Elmentünk egy országos bajnokságra, melyen részt vett 100-120 gyermek. Na, abból a 100-120-ból nem volt mindenki jó, hanem körülbelül 50 volt olyan, aki megfelelt annak, hogy közülük kikerüljön a győztes. A többi egyszerűen csak versenyzett, vagy épp kezdő volt stb. Ez így történik a fotográfiában is. Mindegy, hogy egy fotópályázatra beküldenek két-három-ezer vagy épp hat-hétezer fényképet nyolcvan-kilencven ország fotósai. Annak körülbelül fele az, ami igencsak színvonalas felvétel. És ez így fokozódik. Az élvonalban levőknek szerintem mind remek minőségű fényképeik vannak. Azt azért megjegyezném, hogy az ázsiai országok fantasztikus merítési alappal rendelkeznek, és fotográfusaik hihetetlenül erős, eltökélt ellenfelek. Ennek tudható be, hogy a megelőző két évben honkongi fotósok nyerték el a világ legjobbja címet.

– *Az öreg és a macskája című fényképed volt a legtöbbször díjazott fotód az elmúlt évben. Merthogy minden képnek van meséje, arra kérlek, mondd el, mi az ő történetük. Hol bukkantál rájuk, mit tudsz róluk? Találkoztál-e a kép készítése óta a macskás öregapóval?*

– Ez is úgy történt, tiszta véletlenül, mint ahogy általában mindig: el szoktam

indulni valamilyen irányba nézelődni, fotózni. 2023 januárjában a Mezőség Maros megyei fertályán kószáltam, fotóztgattam, amikor észrevettem egy kicsi kunyhót, és érdekesnek tűnt az egész környezet. Éreztem, hogy ott valamit találni fogok. Bekopogtam, benyitottam, és ott ült az öregapó a macskáival, több is volt, vagy nyolc-tíz, s a cicák elbújtak, ám ez az egy nagyon hűségesen ottmaradt mellette. Elkezdtem fotózgatni, öt-hat fénykép készült róla. Az említett díjazott képnek az a fő varázsa szerintem, hogy a macska éppen csak pár másodpercig benyávozott nekem a fényképbe, és ettől valahogy ütősen egyedi lett a felvétel. A legtöbb helyre, ahol a képeket készítem, nem szoktam visszajárni, ám van, ahová visszatérek, van, ahová fotót, van, ahová albumot is viszek majd, hogy lássák, hová és hogyan kerültek be. Viszont az öregapó kunyhójánál azóta nem jártam.

– *A portréid nagyon szuggesztívek, úgymond a lélek mélyére látók. Mi az, ami megkapó számodra egy arcban, egy tekintetben?*

– Abszolút lényeges számomra az egyedi arc és az egyedi tekintet. Azokat a helyeket, környezeteket keresem, ahol a modern világ még nem nyúlt bele annyira az emberek lelkivilágába, és nem bombázta szét az érzelemvilágukat az úgymond korszerű dolgokkal, hogy megváltoztassa azt az életmódot, amit örökölték a szülőktől, nagyszülőktől. Roppantul nehéz feladat manapság ilyen helyekre eljutni, bejutni, és hogy ilyen emberekkel sikerüljön néhány percen belül kapcsolatba lépni, elmesélni nekik, miért készül a fotó, ha esetleg belemennek a fényképezkedésbe. Ha felfedezek egy egyedi arcot, tekintetet, szinte úgymond rá van írva

az, hogy ez az illető mély érzelmekkel bíró személy. Van úgy, hogy az embernek valamiféle nehéz, küzdelmes életpálya van kirajzolódva az arcára. Mindezt természetesen megpróbálom egyedi szögből, egyedi kompozícióval megfotózni, úgy, hogy ha később a néző rápillant a képre, abszolút átjöjjön neki ugyanaz az érzés, az a gondolat (esetleg még erőteljesebben is), amit én kigondoltam vagy elgondoltam. Épp ebből kifolyólag van egy mottóm, amit én találtam ki, miszerint: egy egyedi arcot sokkal könnyebb megtalálni, mint azt majd ugyanúgy vagy még különlegesebben lefotózni akképpen, hogy az érdekes gondolatok kiüljenek az arcra, amitől majd beszédes lesz a kép.

– *Rendszeresen jársz fotózni romániai megyékbe, településekre. Máramarostól a Nyárádmentén át Székelyföldig sokféle barangoltál. Szociofotóid zöme megrendítő, megdöbbentő. Nem skanzenképek, nem afféle kirakat-Erdélyt mutatsz be, hanem mélyszegénységet, sanyarú sorsokat, ugyanakkor felvillantod a mindennapok apró örömeit, a derűt, az egyszerű pásztorok, tanyasi emberek életét. Hogyan látod ezeknek a sorsoknak az alakulását? Mi és hogyan változott a kilencvenes évektől napjainkig?*

– Érdekesen alakult ez az egész, mert ugye én '96–97-ben kezdtem el fényképezni, de azzal a szándékkal, hogy csak és kizárólag természetfotókat készítek. Szerelmes voltam a természetfotózásba, azon belül is a makrofotózásba. Életemben először 2000-ben készítettem más jellegű képet, olyat, ami már besorolható a szociofotó, illetve portré kategóriába. A 2000-es évek elejétől a mai napig nagyon sok helyre eljutottam. A témáim olyanok, hogy elkerülik messzire a modern világot. És már

mind kevesebb és kevesebb az olyan igazi, autentikus hely, ahol még meg lehet találni bizonyos hagyományokat. Viszont azok az emberek, családok vagy közösségek, akik és amelyek a '90-es esztendőkből és a 2000-es évek elején egy bizonyos alacsonyabb szinten éltek, azok a mai napig is ugyanabban a helyzetben vagy ugyanolyan miliőben élnek. Ezeket keresem, ezeket szeretem felkutatni, ezekből születnek a kőkemény, sokszor küzdelmes helyzeteket, életeteket ábrázoló szociofotók. Szeretem ezeket az embereket, mert a lelki világuk eredeti, nem megmáskított, nincs megtámadva, meghamisítva, eltorzítva. – Mind nehezebb és nehezebb a felkutatásuk, de jólesik, amikor megtalálok egy-egy ilyen embert, környezetet. Ami viszont a tradíciókat illeti, muszáj elmondanom, hogy Máramaros egy olyan régió, ahol jelen pillanatban is ugyanolyan hagyományok élnek, mint a '90-es esztendőkből meg a 2000-es évek elején. A Kárpát-medencében messzemenően a legjobban Máramarosban élnek a népi hagyományok, a mindennapjaik része.

– *Az okostelefonok térhódítása, illetve a mesterséges intelligencia megjelenése hogyan hat a fotóművészetre?*

– Nincs tudomásom arról, hogy világszinten okostelefonnal hány kép készülhet és hányal nevezhetnek be az emberek különféle versenyekre. Ámde a FIAP által támogatott összes fotópályázaton piros nagybetűkkel van kiírva, miszerint azokat az alkotókat, akiket a zsűri vagy a vizsgálóbizottság azon kap, hogy mesterséges intelligenciával készült fényképpel neveznek bármilyen kategóriába, azonnali hatállyal egy életre szankcionálják, nem vehetnek részt a FIAP fotópályázatain, és soha töb-

bé nem lehetnek tagjai a Nemzetközi Fotóművészeti Szövetségnek. Tehát súlyos a büntetés. Hogy a fotóművészet vagy egyáltalában a fotózás más területein mi a helyzet, nem tudom. Csak arról tudok beszélni, hogy szigorúan tilos az MI-vel készült képekkel nevezni azokra a fotópályázatokra, melyeken jómagam is részt veszek, s ahová több ezren küldenek munkákat szerte a nagyvilágból.

– *Jelenleg milyen témák foglalkoztatnak? Mik a további tervek?*

– Sosem voltak „projektjeim”. Ez azt jelenti, hogy azok a fotográfiák, amelyekkel fotópályázatokra nevezek, soha nem valamilyen projekt keretében készültek. Egyetlen egyéni projektem volt, amit 2018–19-ben találtam ki: a *Szigetközi impressziók* című albumomnak a megjelentetése, amit nagyon köszönök az Agrárminisztériumnak, amiért támogatta ezt a munkámat. Ennek az volt az előzménye, hogy közel két évig fényképeztem a magyarországi Szigetközt A-tól Z-ig. Fotóztam a növény- és állatvilágot stb., megpróbálván egyedien visszaadni az egésznek a hangulatát, jellegzetességét. A munkák, amikkel pályázatokra jelentkezem, sohasem valamiféle projektből származnak, nem is szeretem ezt a szót. Ha úgy vesszük, az egész fotós munkásságom, ami mintegy 25 éve itt zajlik, egy „nagy projekt”. További tervek? Folytatom ugyanazt, amit annak idején elkezdtem, amibe belejöttem. Visszatekintve az utóbbi évekre, úgy érzem, nagyon jó úton haladok. Ez se nem egy előre vezető, úgymond egyenes út volt, amit mindenki választana, se nem egy jobbra vagy balra kitérő, hanem egy általam kiválasztott út. Már 2008–2009-ben úgy döntöttem: elindulok ezen az ös-

vényen, és az eredmények a mai napig engem igazolnak.

– *A FIAP Best of the Best in the World kétszeri elnyerése után mi jöhet még?*

– Természetesen ugyanúgy dolgozom tovább, és ugyanúgy küldök munkákat fotópályázatokra, ha a sors, az egészségem és nagyon-nagyon sok minden más tényező engedi. Szeretném folytatni az utamat. Csak öten vagyunk, akik kétszer nyerték el a világ legjobbja címet (Európából rajtam kívül egy francia), és ennek súlya, értéke van, amint azt már az elején is említettem. Eljátszottam a gondolattal, hogy mi volna, ha egyszer megszerezném a harmadik címet is, ami még senkinek sem sikerült... Viszont világéletemben soha nem voltam elégedetlen

semmivel. Tehát ha ennyivel maradnék, már bőven hálás lennék az életnek, amiért elértem azt, amit a közvetlen környezetemben vagy az ismeretségi körömben még senki, és mint látjuk, sem Erdélyben, sem Romániában, sem Magyarországon, sem a környező országokban nem érte el senki ezt az eredményt. Fantasztikus mozgatóerő ez, de a vetélytársak sem alszanak, és mindenki kőkeményen dolgozik, és megpróbál, ha nem is nyerni, de legalább a saját eredményét túlszárnyalni. Mert én sem azt szeretném, hogy másokat legyőzzek, hanem hogy csak szimplán és simán a saját eredményemet túlszárnyaljam. Ha sikerül!

Tóth Hajnal

KEREKES ISTVÁN jelenleg a legtöbb díjjal bíró magyar fotós. 2018 augusztusában átvehette a Nemzetközi Fotóművészeti Szövetség legmagasabb kitüntetését, az Excellence FIAP/Diamond 3-t (Kiváló Művész gyémánt 3-as fokozat). Ugyanakkor Magyar Arany Érdemkereszt állami kitüntetésben részesült. A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete Brassai sajtófotó-pályázatának nagydíját háromszor nyerte el (2017, 2018 és 2020); 2019-ben és 2021-ben pedig Szathmári Pap Károly aranyéremmel jutalmazta a Brassai zsűrije. 2021-ben a 14. iPhone Photography Awards nagydíját is kiérdemelte. 2023-ban és 2024-ben is elnyerte a világ legjobb fotóművésze (Best of the Best) címet. A 2024-ben nevezett összfényképeinek száma 85, amelyek mind többszörösen díjazottak lettek (összesen 1021 díjat nyert el). A legeredményesebb ezek között, ismét, akárcsak az előző évben *Az öreg és a macskája* című alkotása 61 díjjal. Az első magyar fotós, aki átlépte a fotópályázatokon elnyerhető díjak számának 5000-es határát, ezekből több mint 1300 aranyérem. *Yelena* című világrekorder fényképe, amely a legtöbb díjjal rendelkező fénykép a világon, ez idáig közel 700 díjat nyert el hat kontinens 62 országában. 2022 novemberében Nagyváradon volt egyéni kiállítása az Euro Foto Art Nemzetközi Egyesület szervezésében. A *Várad* folyóiratban két alkalommal is közöltünk róla riportot, egy ideig rendszeres rovata is volt *Fény(képes) krónika* címmel. Honlapja: www.kerekesistvan.com.

